-: బ్రహ్మయజ్ఞం :-

ఆచమ్య . . . . ఉత్తిష్ఠన్తు . . . . శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం మమ బ్రహ్మ మేధా సిద్ధ్యర్థం, చతుర్వేద పారాయణ ఫల సిద్ధ్యర్థంచ బ్రహ్మయజ్ఞేన యక్ష్యే । (ఇతి సంకల్ప్య)

విద్యుదసివిద్యమే పాప్మానమృతాత్సర్యము పైమి ।

హస్తావవనిజ్య (ఉద్ధరిణెతో నీళ్లు తీసి, చేతులు కడుగుకుని)

త్రిరాచామేత్ (మూడుమార్లు ఆచమించి సంధ్యా వందనమందు వలె ఆయాస్థానముల మార్జనగావించ వలెను)

ద్విః పరిమృజ్య - సకృదుపస్పృశ్య - యత్సవ్యంపాణింపాదౌప్రోక్షతి శిరశ్చక్షుషీ నాసికేశ్రోత్రే హృదయమాలభ్య ।

(శిఖలో ఒక దర్భను, కుడి అనామికకు దేవతా పవిత్రమును ధరించి)

దక్షిణోత్తరౌపాణీపాదౌకృత్వా సపవిత్రావోమితి ప్రతిపద్యతె ఓమ్ ।

(కుడికాలు ఎడమ తొడపై ఉంచి, కుడి మోకాలిపై ఎడమచేతిలో కుడిచేయి పెట్టి, కళ్లు మూసుకుని క్రింది మంత్రములు పఠించ వలెను.)

ఋుచోఅక్షరేపరమేవ్యోమన్ యస్మిన్ దేవా అధివిశ్వేనిషేదుః । యస్తన్న వేదకిమృచా కరిష్యతి । య ఇత్తద్విదుస్త ఇమేసమాసతే ॥

ఓంభూః తత్సవితుర్వరేణ్యం । ఓంభువః భర్గోదేవస్యధీమహి । ఓగ్ంసువః ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ ॥

(1) ఓంభూః తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహి ।

(2) ఓంభువః ధియోయోనః ప్రచోదయాత్॥

(3) ఓగ్ంసువః తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహి। ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ ॥

(పరోరజసి సావదోం) ।

శ్రీ గురుభ్యోనమః హరిః ఓమ్ ॥

ఇషేత్వోర్జే త్వా వాయవస్థోపాయవస్స్థ దేవో వస్సవితా ప్రార్పయతు శ్రేష్ఠతమాయ కర్మణ ఆప్యాయధ్వమఘ్నియా దేవభాగ మూర్జస్వతీః పయస్వతీః ప్రజావతీ రనమీవా అయక్ష్మా మావస్స్తేన ఈశత మాఽఘశగ్ంసో రుద్రస్య హేతిః పరివో వృణక్తు ధ్రువా అస్మిన్గోపతౌ స్యాత బహ్వీర్యజమానస్య పశూన్పాహి ॥

॥ హరిః ఓమ్ । బ్రహ్మ సంధత్తం తన్మే జిన్వతమ్ । క్షత్రగ్ం సంధత్తం తన్మే జిన్వతమ్ । ఇషగ్ం సంధత్తం తాం మే జిన్వతమ్ । ఊర్జగ్ం సంధత్తం తాం మే జిన్వతమ్ । రయిగ్ం సంధత్తం తాం మే జిన్వతమ్ । పుష్టిగ్ం సంధత్తం తాం మే జిన్వతమ్ । ప్రజాగ్ం సంధత్తం తాం మే జిన్వతమ్ । పశూన్థ్సంధత్తం తాన్మే జిన్వతమ్ । స్తుతోసి జనధాః । దేవాస్త్వా శుక్రపాః ప్రణయన్తు । సువీరాః ప్రజాః ప్రజనయన్పరీహి ॥

॥ హరిః ఓమ్ । నమో బ్రహ్మణే ధారణం మే అస్త్వనిరాకరణం ధారయితా భూయాసం కర్ణయోశ్శ్రుతం మాచ్యోఢ్వం మమాముష్య ఓమ్ । ఋతం తపస్సత్యం తపశ్శ్రుతం తపశ్శాంతం తపో దమస్తపశ్శమస్తపో దానం తపో యజ్ఞం తపో భూర్భువస్సువర్బ్రహ్మైతదుపాస్స్వైతత్తపః । యథా వృక్షస్య సమ్పుష్పితస్య దూరాద్గంధో వాత్యేవం పుణ్యస్య కర్మణో దూరాద్గంధో వాతి యథాఽసిధారాం కర్తేఽవహితామవక్రామే యద్యువే యువే హవా విహ్వయిష్యామి కర్తం పతిష్యామీత్యేవమమృతాదాత్మానం జుగుప్సేత్ ।

ఓమ్ శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః ॥

అహవ్వృక్షస్య రేరివా। కీర్తిః పృష్ఠఙ్గిరేరివ। ఊర్ధ్వపవిత్రో వాజినీవ స్వమృతమస్మి। ద్రవిణగ్ంం సవర్చసమ్ । సుమేధా అమృతోక్షితః । ఇతి త్రిశఙ్కోర్వేదానువచనమ్ ॥

(ఋగ్వేదః)

అగ్నిమీళేపురోహితం యజ్ఞస్య దేవ మృత్విజం । హోతారం రత్నధాతమమ్ ॥

(సామవేదః)

అగ్న ఆయాహి వీతయే గృణానోహవ్యదాతయే । నిహోతాసత్సిబర్హిషి ॥

(అథర్వణవేదః)

శంనోదేవీరభిష్టయ ఆపోభవంతు పీతయే । శంయోరభిస్రవంతునః ॥

అథాతో ధర్మజిజ్ఞాసా । అథాతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసా । అథాతో దర్శపూర్ణమాసౌవ్యాఖ్యాస్యామః । వృద్ధిరాదైచ్

ఓం నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ ఓషదీభ్యః । నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి ॥

ఓమ్ శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః ॥

ఓం భూర్భువస్సువ స్సత్యంతపశ్శ్రద్ధాయాం జుహోమి । వృష్టిరసి వృశ్చమే పాప్మానమ్మృతాత్సత్యముపాగామ్ ॥

అథదేవఋషిపితృతర్పణమ్

స్మృత్యాచమంకృత్వా (ఓం కేశవాయస్వాహా . . . .) ॥ ప్రాణానాయమ్య ॥ . . . శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం బ్రహ్మయజ్ఞాఙ్గ దేవర్షిపిత్యానుద్దిశ్య దేవర్షిపిత్ర ప్రీత్యర్థం దేవర్షిపిత్ర తర్పణం కరిష్యే॥

బ్రహ్మాదయస్సురాస్సర్వే । ఋషయస్సనకాదయః ।
ఆగచ్ఛన్తు మహాభాగాః । బ్రహ్మణ్డోదర వర్తినః ॥ (నమస్కృత్య)
(ఆరుబయట దర్భాసనంపై కూర్చుని, రెండు దర్భలు పట్టి, రెండు దర్భలు పళ్లెమునందుంచి)
(చేతిలోని దర్భల కొసలనుండి నీరుపడునట్లు)
బ్రహ్మాదయో యేదేవాః . . .
తాన్ దేవాగ్ స్తర్పయామి।
సర్వాన్ దేవాగ్ స్తర్పయామి ।

సర్వాన్ దేవగణాగ్ స్తర్పయామి ।
సర్వాః దేవపత్నీ స్తర్పయామి।
సర్వాన్ దేవపుత్త్రాగ్ స్తర్పయామి ।
సర్వాన్ దేవపౌత్త్రాగ్ స్తర్పయామి ।
భూర్దేవాగ్ స్తర్పయామి।
భువర్దేవాగ్ స్తర్పయామి।
సువర్దేవాగ్ స్తర్పయామి ।
భూర్భువస్సువర్దేవాగ్ స్తర్పయామి ।

(చేతిలోని దర్భలను మడిచి, మధ్యభాగం మీదుగా గుప్పిటపట్టిన చిటికెన వేలు మొదలునుండి ధారపడునట్లు)

॥ నివీతీ . . . (ఉదఙ్ముఖో భూత్వా) ॥
కృష్ణద్వైపాయనాదయో యేఋషయః . . . .
తాన్ ఋషీగ్ స్తర్పయామి తర్పయామి ॥ ౨ ॥
సర్వాన్ ఋషీగ్ స్తర్పయామి తర్పయామి ॥ ౨ ॥
సర్వాన్ ఋషిగణాగ్ స్తర్పయామి తర్పయామి ॥ ౨ ॥
సర్వాఃఋషి పత్నీస్తర్పయామి తర్పయామి ॥ ౨ ॥
సర్వాన్ ఋషి పుత్రాగ్ స్తర్పయామి తర్పయామి ॥ ౨ ॥
సర్వాన్ ఋషిపౌత్త్రాగ్ స్తర్పయామి తర్పయామి ॥ ౨ ॥
భూర్ ఋషీగ్ స్తర్పయామి తర్పయామి ॥ ౨ ॥
భువర్ ఋషీగ్ స్తర్పయామి తర్పయామి ॥ ౨ ॥
సువర్ ఋషీగ్ స్తర్పయామి తర్పయామి ॥ ౨ ॥
భూర్భువస్సువర్ ఋషీగ్ స్తర్పయామి తర్పయామి ॥ ౨ ॥

అథకాండర్షి తర్పణం కరిష్యే॥ (నీళ్లు విడిచిపెట్టి)

ప్రజాపతిం కాండఋషిం తర్పయామి తర్పయామి ॥ ౨ ॥
సోమం కాండఋషిం తర్పయామి తర్పయామి ॥ ౨ ॥
అగ్నిం కాండఋషిం తర్పయామి తర్పయామి ॥ ౨ ॥
విశ్వాన్ దేవాన్ కాండఋషీగ్ స్తర్పయామి తర్పయామి ॥ ౨ ॥
సాగ్ంహితీర్దేవతా ఉపనిషదస్తర్పయామి తర్పయామి ॥ ౨ ॥
యాజ్ఞికీర్దేవతా ఉపనిషదస్తర్పయామి తర్పయామి ॥ ౨ ॥
వారుణీర్దేవతా ఉపనిషద స్తర్పయామి తర్పయామి ॥ ౨ ॥
బ్రహ్మాణగ్గ్ స్వయంభువం తర్పయామి తర్పయామి ॥ ౨ ॥
సదసస్పతిం తర్పయామి తర్పయామి ॥ ౨ ॥

(ప్రాచీనావీతీ)

(దర్భ కొసలు మరియు మొదలు నుండి నీరుపడునట్లు, చూపుడు-బొటనవ్రేలు మధ్యనుండి ధార పడునట్లు)

(తండ్రి జీవించి ఉన్నవారు ప్రాచీనవీతి కూడదు. కుడి బొటన వేలితో యజ్ఞోపవీతమును పట్టుకుని చేయవలెను)

సోమః పితృమాన్ యమోంగిరస్వానగ్నిష్వాత్తాగ్నిః కవ్యవాహనాదయో యేపితరః॥
తాన్ పితౄగ్ స్వధా నమః స్తర్పయామి తర్పయామి తర్పయామి
సర్వాన్ పితౄగ్ స్తర్పయామి తర్పయామి తర్పయామి
సర్వాన్ పితృగణాగ్ స్తర్పయామి తర్పయామి తర్పయామి
సర్వాః పితృపత్నీ స్తర్పయామి తర్పయామి తర్పయామి
సర్వాన్ పితృపుత్త్రాగ్ స్తర్పయామి తర్పయామి తర్పయామి
సర్వాన్ పితృపౌత్త్రాగ్ స్తర్పయామి తర్పయామి తర్పయామి
భూః పితౄగ్ స్తర్పయామి తర్పయామి తర్పయామి

భువః పితౄగ్ స్తర్పయామి తర్పయామి తర్పయామి
సువః పితౄగ్ స్తర్పయామి తర్పయామి తర్పయామి
భూర్భువస్సువః పితౄగ్ స్తర్పయామి తర్పయామి తర్పయామి

అనేన బ్రహ్మయజ్ఞేన దేవర్షిపితృతర్పణేన భగవాన్థ్సర్వాత్మకః శ్రీపరమేశ్వరస్సుప్రీణాతు । సర్వం శ్రీపరమేశ్వరార్పణమస్తు ।
తత్సత్ బ్రహ్మార్పణమస్తు ।
॥ ఆచమ్య ॥

(బ్రహ్మయజ్ఞస్సమాప్తః ।)

అథ నిత్యపితృతర్పణమ్. (తండ్రి జీవించిలేని వారు మాత్రమే)
ఆచమ్య (కేశవాయ స్వాహా . . . . .)

అస్మత్ పితౄణాం పునరావృత్తి రహిత శాశ్వత బ్రహ్మలోక సిద్ధ్యర్థం, అక్షయ్య పుణ్యలోకావాప్త్యర్థంచ బ్రహ్మయజ్ఞాఙ్గ అస్మత్ పితృ తర్పణాని కరిష్యే ।

శ్లో ఆదౌపితాతథా మాతా । సాపత్నీ జననీతథా ।
మాతామహాస్సపత్నీ కా । ఆత్మపత్నీత్వనంతరమ్ ।
సుతభ్రాతృపితృవ్యాశ్చ । మాతులాస్సహభార్యకాః ।
దుహితాభగినీ చైవ । దౌహిత్రో భాగి నేయకః ।
పితృష్వసా మాతృష్వసా । జామాతా భావుకస్స్నుషా ।
శ్వశురస్స్యాలకశ్చైవ । శ్వశ్రూశ్చగురురిక్థినః ॥

(పైరీతిన స్వస్వ పితృదేవతల తర్పణములు ఈయవలెను)

(ప్రాచీనావీతి)

అస్మత్ పితరం . . . గోత్రం, . . . శర్మాణం, వసురూపం, స్వధానమః తర్పయామి 3

అస్మత్ పితామహం . . . గోత్రం, . . . శర్మాణం, రుద్రరూపం, స్వధా . . . .

అస్మత్ ప్రపితామహం . . . గోత్రం, . . . శర్మాణం, ఆదిత్యరూపం, స్వధా . . . .

మాతృ పితామహీ ప్రపితామహీనాం, ... గోత్రాణాం, ... దాయీనాం, వసురుద్రాదిత్య రూపాణాం

సాపత్నీ మాతుః . . . . గోత్రాయాః . . . . దాయ్యాః, వసురూపాయాః,

మాతామహ మాతు□ పితామహ మాతు□ ప్రపితామహానాం . . . . గోత్రాణాం, ... శర్మణాం, వసురుద్రాదిత్య రూపాణాం,

మాతామహి మాతుః పితామహి మాతుః ప్రపితామహీనాం, ... గోత్రాణాం, ... దాయీనాం, వసురుద్రాదిత్య రూపాణాం,

ఆత్మపత్న్యాః . . . . . గోత్రాయాః . . . . . దాయ్యాః, వసురూపాయాః,

సుతస్య, ... గోత్రస్య, ... శర్మణః . . . . . వసురూపస్య,

జ్యేష్ఠ (కనిష్ఠ) భ్రాతుః . . . . . గోత్రస్య, ... శర్మణః వసురూపస్య (సపత్నీకస్య),

జ్యేష్ఠ (కనిష్ఠ) పితృవ్యస్య, . . . గోత్రస్య, ... శర్మణః వసురూపస్య, (సపత్నీకస్య),

మాతులస్య . . . . . . గోత్రస్య, ... శర్మణః వసురూపస్య, (సపత్నీకస్య),

దుహితుః . . . . గోత్రాయాః . . . . . దాయ్యాః వసురూపాయాః,

భగిన్యాః . . . . . గోత్రాయాః . . . . . . దాయ్యాః వసురూపాయాః,

దౌహిత్రస్య . . . . . . గోత్రస్య . . . . . . శర్మణః వసురూపస్య,

భాగినేయస్య . . . . . . గోత్రస్య . . . . . శర్మణః వసురూపస్య,

పితృష్వసుః . . . . గోత్రాయాః . . . . దాయ్యాః వసురూపాయాః (సభర్తృకాయాః),

మాతృష్వసుః . . . . గోత్రాయాః . . . . దాయ్యాః వసురూపాయాః (సభర్తృకాయాః),

జామాతుః . . . . . గోత్రస్య . . . . . . శర్మణః వసురూపస్య,

భావుకస్య . . . . . గోత్రస్య . . . . . . శర్మణః వసురూపస్య,

స్నుషాయాః . . . . . గోత్రాయాః . . . . దాయ్యాః వసురూపాయాః,

శ్వశురస్య . . . . . గోత్రస్య . . . . . శర్మణః వసురూపస్య,

శ్యాలకస్య . . . . గోత్రస్య . . . . . . శర్మణః వసురూపస్య (సపత్నీకస్య),

శ్వశ్రాః . . . . . . గోత్రాయాః . . . . . దాయ్యాః వసురూపాయాః,

గురోః . . . . గోత్రస్య . . . . శర్మణః వసురూపస్య (సపత్నీకస్య),

(రిక్థినః)

(ఉపవీతి)